

خلط مراتب گوناگون آگاهی و سکولاریزه شدن متون مقدس

بیژن عبدالکریمی^۱

چکیده

مفهوم توماس کوهن از پارادایم، مساوق با مفهوم «عالمیت» است که عبارت از مجموعه مناسبات و نسبت‌ها (نسبت انسان با هستی، نسبت انسان با خویشتن و نسبت انسان با دیگری) است.

دین، یک سنت بزرگ تاریخی است که سه دین بزرگ را به بشریت عرضه کرده است که هر سه، هم‌خانواده (یهودیت، مسیحیت و اسلام) هستند. دین، عبارت است از مدهوش شدن نگاه به آن حقیقت و تتولوژیست، ظاهر امر دینی را دارد. در بن آن، امر نیهلیستیک و سکولار است؛ چون مجموعه‌ای از گزاره‌های تاریخی را جانشین آن حقیقت می‌کند.

متون مقدس صرفاً در محدوده جغرافیایی و فرهنگی خویش، مقدس‌اند و در خارج از محدوده‌های ایمانی خویش، دیگر مقدس نیستند. عدم توجه به وجود مراتب گوناگون وجودشناختی و به دنبال آن، عدم توجه به مراتب گوناگون معرفت‌شناختی و عدم توجه به وجود مراتب گوناگون در مرتبه هستی انسانی و خلط این مراتب، منجر به روش‌های تفسیری نادرست، ظهور انتظاراتی نابجا و نامعقول از متون مقدس و در نتیجه، عرفی، ناسوتی و سکولاریزه شدن آن‌ها می‌شود.

اساساً در جهان متافیزیکی کنونی که سوپرژکتیویک جدید بر آن سیطره دارد، امکان تحقق امر دینی بسیار دشوار است که تا حد امتناع پیش می‌رود و این توهمی بزرگ است که خود را انسان دینی بدانیم. توهم جامعه دینی بودن را باید از جامعه گرفت، جامعه کنونی، یک جامعه سکولار است. ما انسان سکولار، در دل جهان سکولار هستیم و این‌که آیا می‌توان در جهانی که به ذات، سکولار است، سکولار را معنا کرد؟ امر دینی وجود ندارد و در جهانی که امر دینی وجود ندارد، نه امکان تأسیس جامعه دینی وجود دارد و نه امکان تأسیس حکومت دین.

واژگان کلیدی: متن مقدس، امر ذهنی، روان‌شناختی، روش تفسیر، معرفت‌شناختی.

---

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران-شمال.